

Исхак-Полотхан айылдык кеңешинин кезексиз 14-сессиясы

ТОКТОМ

2026-жылдын 17-март №55

2026-жылга Исхак-Полотхан айыл аймагындагы социалдык-экономикалык өнүктүрүү программасын жана 2027-2028-жылдарга болжолун бекитүү жөнүндө

Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин 88-беренесине ылайык, “ Жергиликтүү мамлекеттик администрация жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 34, 39-беренелерин жетекчиликке алып, айылдык кеңештин бюджет, инвестиция, экономика, ишкердик иштери жана коомдук уюмдар боюнча туруктуу комиссиянын корутундуларын утуп жана талкуулап чыгып, Исхак-Полотхан айылдык кеңеши **токтом кылат:**

1. 2026-жылга Исхак-Полотхан айыл аймагындагы социалдык-экономикалык өнүктүрүү программасы жана 2027-2028-жылдарга болжолу тиркемеге ылайык бекитилсин. (тиркеме тиркелет)
2. Исхак-Полотхан айыл өкмөтү:
 - 2026-жылга айыл аймагындагы социалдык-экономикалык өнүктүрүү программасын жана 2027-2028-жылдарга болжолун ишке ашырууну камсыздасын;
 - 2026-жылдын жыйынтыгы боюнча программаны ишке ашыруунун жүрүшү жөнүндө айылдык кеңешке отчет берилсин.
3. Ушул токтомдун көчүрмөсү ченемдик укуктук актылар мамлекеттик реестрине киргизүү үчүн Кыргыз Республикасынын юстиция Министрлигинин Баткен облустук башкармалыгына жөнөтүлсүн.
4. Ушул токтом Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын Мамлекеттик реестрине киргизилген күндөн тартып күчүнө кирет.
5. Ушул токтомдун аткарылышын көзөмөлдөө жагы бюджет, инвестиция, экономика, ишкердик иштери жана коомдук уюмдар боюнча туруктуу комиссиясына жүктөлсүн.

Төрага:

Г. Матажиев

**Исхак-Полотхан айылдык Кенешинин
2026-жыл 17-мартындагы №56 токтомунун
1- тиркемеси**

**Исхак-Полотхан айыл аймагынын 2026-2027-2028- жылдарга социалдык-
экономикалык өнүктүрүү программасы.**

1-БӨЛҮМ. АЙМАКТЫН ЖАЛПЫ МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ	
Географиялык абал	Исхак-Полотхан айыл аймагы Баткен облусунун чыгыш тарабындагы Кадамжай районунун батыш тарабында жайгашкан. Аймак чыгыштан Кадамжай шаары менен, батыштан Молдо-Ныяз айыл аймагы менен, түштүк батыш тарабы тоолор жана жайыттар менен жана түндүк тарабынан Өзбек Республикасынын Фергана району менен чектешет. Айыл аймактын борбору – Жеңиш айылы. Республиканын борборуна чейинки аралыгы 1000 км, облустун борборуна чейинки аралыгы 110 км ал эми райондун борборуна чейинки аралыгы 17 км. Айыл аймагы 1996 - ж. уюштурулган.
Жалпы аянты (Га)	63603га
Ландшафт жана жаратылыш шарттары	Исхак-Полотхан айыл аймагы негизинен тоолуу аймак болуп эсептелинет. Айыл аймак, деңиз деңгээлинен 800-850 метр бийиктикте жайгашкан. Кескин континенттик климат айыл чарбасынын өнүгүшүнө олуттуу таасирин тийгизет. Кыш мезгили 3 айга созулат жана, минималдуу төмөнкү температура -10 °С жетиши мүмкүн. Жаз мезгилинде температура +45 °С чейин жетиши мүмкүн. Жайында орточо температура +30 °С, кышында -5 °С. тан -10 °С. чейин.
АА калкы (адам), аялдардын саны: анын ичинде (айылдарда):	23256 анын ичинен аялдар 11448
Жеңиш айылы (айыл аймактын борбору)	6653 анын ичинен аялдар 3256
Баймаала	292 анын ичинен аялдар 158
Гүлдүрөмө	1035 анын ичинен аялдар 514
Жаңы-Айыл	1036 анын ичинен аялдар 529
Жошук	1523 анын ичинен аялдар 743

Ирилеш	3211 анын ичинен аялдар 1564
Көк-Тал	1215 анын ичинен аялдар 611
Курулуш	360 анын ичинен аялдар 185
Ак-Өргө	2641 анын ичинен аялдар 1289
Таш-Дөбө	1153 анын ичинен аялдар 575
Ынтымак	1409 анын ичинен аялдар 667
Чекелик	1837 анын ичинен аялдар 929
Шады	663 анын ичинен аялдар 311
Келечек	228 анын ичинен аялдар 117

СЭӨПнын максаты	<p>2026-жылдан 2028-жылга чейин айыл аймактын баардык тараптарын жана калкынын жашоо шарттарын жакшыртуу, анын ичинде азыр жашап жаткан келечек муундардын экономикалык, социалдык жана экологиялык бакубатчылыгын оңдоо. Исхак-Полотхан айыл өкмөтүнүн экономикасын айыл чарбачылыгына, өсүмдүк өстүрүүчүлүгүнө жана мал чарбачылыгына багытталган, инновациялык ыкмаларды колдонуу менен чакан жана орто бизнес ишканаларды ачуу, жеке ишкерлер ички экологиялык жактан таза айыл чарба өндүрүү үчүн жогорку өнүккөн тиричилик инфраструктурасын өнүктүрүү. Ушул СЭӨПда каралган тапшырмалардын натыйжасында социалдык жана коммуналдык инфраструктура жакшыртуу элет жергеси калктын баардык, катмарынын анын ичине балдардын, аз камсыз болгон жана мүмкүнчүлүктөрү чектелген, жалгыз бой энелер, улгайган адамдардын жашоосу үчүн баардык шарттары менен ыңгайлуу жагымдуу жана коопсуз болууну камсыз кылуу. Исхак-Полотхан айыл аймагы 3 жылдын ичинде Муниципалдык ишкананын ишин жөнгө салууну, ички жолдорду асфальттоону, бардык айылдарга таза суу менен камсыздоону, айылдарда балдар бакчасын ачууну, логистикалык борборлорду ачууну, жашыл экономика жана айыл чарба тармагында инновациялык өнүгүүгө багыт алууну максат кылат.</p>
-----------------	--

--

2-БӨЛҮМ. КАЛК

--

2.1. (таблица) Калк жана эмгек ресурстары

Категория	факт			күтүлгөн.	Прогноз		
	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025ж.	2026ж.	2027 ж.	2028 ж.
Жыл башындагы туруктуу калктын саны (адам)	21025	21525	21977	22344	22817	23256	23950
Өсүш темпи %		0.8%	3.9%	3,77%	1,4%	2,8%	1,4%
анын ичинде аялдар	10360	10632	10831	10995	11227	11448	12241

Жыл башындагы эмгекке жарамдуу курактагы туруктуу калктын саны, (адам)	13380	13745	13656	13750	13922	14122	15050
<i>Өсүш темпи (%)</i>		1,3%	2,05%	1,8%	1,2%	1,3%	1,4%
анын ичинде аялдар	6425	6581	6619	6622	6722	6822	7022
Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча иштеген калктын саны (адам):	6087	6172	6299	6415	6504	6621	6780
Айыл чарба	5380	5421	5495	5503	5580	5658	5737
Өнөр жай:	125	163	195	244	260	285	350
<i>Иштетүүчү</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Электр энергиясы</i>	8	9	12	15	17	19	21
Курулуш	40	45	63	72	85	90	110
Соода	120	135	140	150	160	180	200
Транспорт жана байланыш	35	43	51	65	68	75	80
Башка кызматтар	0	0	0	0	0	0	0
Калдыктарды кайра иштетүү	0	0	0	0	0	0	0
Жумушсуздардын саны (адам):	783	817	796	835	755	687	605
<i>Өсүш темпи</i>		4,3	0,97	4,8	4,1	0,9	0,6
анын ичинде аялдар	396	409	377	390	361	303	285
Жакырчылыктын эң төмөнкү чегинде турган калктын саны (адам)	1200	1060	1021	770	680	570	350
<i>Өсүш темпи</i>		0,7	6,9	0,8	0,8	0,9	0,9
Миграцияланган эмгекке жарамдуу калктын саны (эл аралык миграция боюнча кеткендер, адам)	841	946	889	912	865	808	687
<i>Өсүш темпи (%)</i>		12,5	-6,4	2,5	-5,4	-6,6	-11,5
2.2. Эмгекке жарамдуу калктын өсүшүн, иш менен камсыз кылуу жана эмгек миграциясы маселелерин талдоо							
2026-жылы Исхак-Полотхан айыл аймагынын жалпы калкы 23256 адамды түздү, анын ичинен 11369 эркектер, аялдардын саны 11448 адам. Жылына төрөлгөндөрдүн саны 347 баланы түздү. Калктын өсүшүнүн болжолу жылына калктын өсүшүнүн 1% ашпайт. Божомолдоодо орто мөөнөттүү келечекте ички жана тышкы миграциянын өсүшү күтүлбөй							

тургандыгы, ошондой эле калктын сырттан агылып келиши эске алынган.

Эмгекке жарамдуу калктын саны 14122 адамды түзөт. Орто мөөнөттүү келечекте эмгекке жарамдуу калктын өсүшү жогорку темптерди көрсөтпөйт жана болжол менен ошол эле деңгээлде сакталат, бирок бул мезгилден кийин бул чараларды ишке ашыруунун эсебинен жогору көрсөткүчтөрдү күтүүгө болот. Экономиканы өнүктүрүүгө багытталган программа, бул жаштардын сыртка агылышын олуттуу кыскартууга жана ошону менен эмгекке жарамдуу калктын кыйла олуттуу өсүшүнө алып келиши мүмкүн.

Исхак-Полотхан айыл аймагында 2025-жылы жалпы эмгекке жарамдуу калктын иш менен камсыз болгон калктын үлүшү 6815 адам 38%ды түздү, бул кыйла жогору көрсөткүч жана болжолдуу эсептөөлөр боюнча ал азайбайт, ал тургай өсүүнү көрсөтөт. 2027-жылга божомол менен 1,5% өсүүнү түздү. Иш менен камсыз кылууда эң чоң үлүштү айыл чарбасы ээлейт – кызматкерлердин жалпы санынын 85% (2024-ж. 9455адам). Өнөр жай, соода жана курулуш сыяктуу ишмердүүлүктүн башка тармактары кызматкерлердин жалпы санында 15% дан ашпаган үлүшүн көрсөтүү менен кыйла артта калууда. Бул АА аймагынын жана бүтүндөй региондун экономикасынын айыл чарба багыты менен алек болот дегенди түшүндүрүлөт.

ААда расмий катталган жумушсуздардын саны 577 адамды түзөт, бул эмгекке жарамдуу калктын 9% түзөт - бул жогорку көрсөткүчтөрдүн бири. Болжолдоо жумушсуздардын санынын кескин өсүшүн болжолдойт, анткени мындай өсүшүнүн себеби жаштардын эмгек акылардын аздыгына жана жумуш орундардын жетишсиздигине байланыштуу чет өлкөлөргө иштегени кетишүүдө. Ошол эле учурда өнөр жай өндүрүшүнүн жана чакан бизнестин начар өнүгүшүнөн улам жумушсуздуктун өсүшүнүн олуттуу тобокелдиктери бар, ошондуктан СЭӨП экономиканы өнүктүрүү жана инклюзивдик өсүү бөлүмдөрүндөгү саясаты калкты көбүрөөк иш менен камсыз кылуу боюнча чараларды камтыйт. Анын ичинде айыл чарба продукциясын кайра иштетүүчү ишканаларды жана фабрикаларды куруу, ошондой эле ишкердикти өнүктүрүү үчүн шарттарды түзүү ниеттери бар. АА аймагынын мейкиндик өзгөчөлүктөрүн караган бөлүмүндө жаны өнөр жай зоналарын түзүү (жер участкаларын өнөр жай жерлерине айландыруу аркылуу) каралган.

Миграцияланган эмгекке жарамдуу калктын саны 2025-жылга карата 808 адамды түздү – республиканын башка региондорунун көрсөткүчтөрүнө салыштырмалуу бул сан орто. Ал эми бул көрсөткүч башка аймактарга салыштырмалуу өтө деле көп эмес, бирок жаштар үчүн келечектүү жумуш орундарынын жоктугунан, ошондой эле ички миграциянын пайда болушу мүмкүн болуучу тобокелдиктерин эске алуу зарыл. Жаштарды ААа экономикада үстөмдүк кылган айыл чарба тармагында иштеши керек.

СЭӨП калкты иш менен камсыз кылуу боюнча чараларды ишке ашырууну карайт:

- жаштарга ар кандай тренингдерди жана билим берүү курстарын табууга жана бүтүрүүгө көмөк көрсөтүү;
- үйдө отурган аялдарды жана кыздарды бала бакчаларга жана тигүү цехтерине жумушка тартууга жардам берүү;
- бизнес ачууда калкка жардам көрсөтүү.

Корутундулар жана сунуштар :

Калктын жалпы санынын өсүшү анча деле чоң эмес – жылына 1,1%, ал калктын табигый өсүшү жана табигый азайышы менен гана жөнгө салынат.

Эмгекке жарамдуу калктын саны бир аз өскөн .

Эмгекке жарамдуу калктын жалпы санында айыл чарба тармагында иштеген калктын үлүшү кыйла жогору – 91% жана өсөт.

Жумушсуздуктун деңгээли жогору эмес – эмгекке жарамдуу калктын 9%.

Миграцияланган эмгекке жарамдуу калктын саны республиканын башка аймактарына салыштырмалуу божомолдуу орто болуп эсептелинет.

Иш менен камсыз кылууну мындан ары да камсыз кылуу, экономиканы: айыл чарбасынын басымдуу секторун жана өнөр жайды өнүктүрүүгө негизделет.

3-БӨЛҮМ. КЫЗМАТТАР ЖАНА ЖЕРГИЛИКТҮҮ ИНФРАСТРУКТУРА							
3.1. (таблица) Кызматтар жана жергиликтүү инфраструктура							
Категория	факт			күтүлгөн.	прогноз		
	2022 ж.	2023 ж.	2024ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.	2028 ж.
Ичүүчү сууга жеткиликтүүлүк (%)	0%	2%	10%	15%	20%	50%	50%
Кожолуктарды катуу тиричилик калдыктары (КТК) ташып чыгаруу менен камтуу (%)	0%	0%	0%	50%	80%	100%	100%
Ички жолдордун жалпы узундугунан канааттандырылгыч абалдагы асфальтталган ички жолдордун үлүшү (%)	1%	1%	12%	15%	20%	22%	24%
Көчөлөрдүн жалпы санынан жарыктандырылган көчөлөрдүн үлүшү (%)	5%	8%	15%	30%	35%	40%	50%
Спорттук секцияларга тартылган жарандардын саны (адам)	300	450	600	800	800	1000	2000
Маданият чөйрөсүндөгү ийримге катышкан жарандардын саны (адам)	60	65	80	150	180	200	300
Балдарды мектепке чейинки билим берүү менен камтуу (%)	15 %	16%	16%	22%	30%	35%	50%
Балдарды мектептик билим менен камтуу (%)	99,9%	99,9%	100%	100%	100%	100%	100%
Медициналык персонал менен камсыздоо деңгээли (адам)	50	52	55	55	60	60	65
Калктын турак жай менен камсыз болушу (бир тургунга жалпы аянттын кв. м)	15	15	12,5	12,5	12	12	10
(башка көрсөткүчтөр)							

3.2. Учурдагы кырдаалды анализдөө

Таза суу

Таза ичүүчү суу менен камсыз кылуу: 2024-жылга карата 15 % гана эл таза суу менен камсыз болгон. Ислам өнүктүрүү банкы аркылуу АРИС долбору Исхак-Полотхан айыл аймагындагы бардык 13 айылдары жалпы 650 кожолукка 2024-2026-жылга карата “Баткен жана Талас облустарынын айылдарын таза суу менен камсыздоо” долбоорунун алкагында айыл аймактын 13 айылы ичүүчү таза суу менен камсыз болот.

Таштанды чыгаруу

Үй чарбаларын катуу калдыктарды чыгаруу менен камтуу ошондой эле көйгөй болуп саналат жана 2025-жылы « Исхак-Полотхан » Муниципалдык ишкана түзүлүп Кадамжай райондук өнүктүрүү фондунан жана жергиликтүү бюджеттен 2 600 000 сом акча каражатына 1 мусор ташуучу авто унаа алынды. Айыл өкмөтүнүн жергиликтүү бюджетинен айылдык кеңештин макулдугу менен 3 жылдык мөөнөткө лизингке 2025-жылга карата муниципалдык ишкана үчүн чоң таштанды ташуучу авто унаа сатып алуу келишим түзүлгөн. 2025-жыл башынан айыл аймактын баардык айылдарында таштанды чыгаруу боюнча график түзүлүп, 2025-жылдын биринчи 6 айлыгында 80% деңгээлинде кызмат көрсөтүлөт. Айыл аймагындагы бардык айылдарына таштанды таштоочу жерлер (полигон) бөлүнүп берилген. 2024-жыл ичинде Исхак-Полотхан айыл аймагынын таштанды таштоочу жеринин айланасы тосулду. 2025 -жылдын башынан таштанды чыгаруу тарифи ар бир үй үчүн 100 сом айына белгиленген. Таштанды чыгаруу кызматын көрсөтүүдө кандай көйгөйлөр бар:

- Таштандыларды чогултуу үчүн жумушчулардын жетишсиздиги, эмгек акынын аздыгы;
- Таштандыларды кайра иштетүүчү жабдуулардын жетишсиздиги.
- Атайын техникалардын жетишсиздиги.
- Калктын таштанды чыгаруу кызмат акысын төлөө денгели төмөн.

Ички жолдордун

Ички жолдордун абалы: Айыл аймактын ички жолдорунун узундугу жалпы 126 км түзөт. 2025-жылы айыл аймагындагы асфальтталган жолдордун үлүшү 15% түзөт. Айыл өкмөтүнүн бюджетинин жыл ичинде эң азында 2 км аралыка асфальт төшөө иштери пландалган. Айыл аймагынын жол тармагы төмөнкүдөй көйгөйлөргө туш болууда:

- АА аймагындагы ички жолдорду асфальттоого каражат жетишсиз;
- Айыл ичиндеги чоң жолдун боюнда жөө жүргүнчүлөр үчүн тротуардын жоктугу;
- Керектүү сандагы жол белгилеринин жоктугу;
- Кээ бир үй чарбаларында үй, тосмо же дубал тротуар линиясына чейин созулат;
- Таштак жолдордо шагыл жок;

Алдынкы үч жыл ичинде 40% асфальтталган жолдорго жетишүү күтүлүүдө, бул үчүн жыл сайын 5 км жолго асфальт төшөө керек. Айыл өкмөтүнүн бюджетинен сырткары элдик салым менен асфальт төшөө иштери үзгүлтүксүз болууда.

Коомдук жайларды көчөлөрдү жарыктандыруу менен камтуу 2025-жылы 30% түздү, бул маселени чечүү каражаттын жетишсиздиги жана айыл аймагындагы калкы тарабынан уюштурулган демилгелердин жоктугу менен татаалдашат. Алдынкы үч жыл ичинде 50% га чейин жогорулатуу күтүлүүдө.

Спорт

Айыл аймагындагы спортчулардын саны 2025-жылга карата 500 адам, бул чоң көрсөткүч эмес, бирок 2027-жылга карата спорттук машыгуу үчүн материалдык базаны өнүктүрүү жана спортту жайылтуу жолу менен аны 1000 адамга жеткирүү пландаштырылууда. Жаңы-Жер айылына спорт зал куруу муктаждыгы жыл сайын көтөрүлүп келет, бул маселе 2027-жылга чейин ишке ашырылат. Жыл сайын айыл өкмөтү тарабынан спорттук иш чаралар өткөрүлүп келүүдө, бул багытта иш чараларды өткөрүү көбөйтүлөт. Айыл аймакта спорттун өнүгүшүнө төмөнкү маселелер таасир этет:

- Айыл жергесинде спорттук оюндарды өткөрүү боюнча демилгелердин жоктугу;
- Улуттук оюндарды өткөрүүгө колдоонун жоктугу;
- Улуттук ат оюндарын өткөрүү үчүн ипподромдун жоктугу;
- Алимпиядалык спортторго көңүл буруунун аздыгы;
- Аялдар үчүн атайын фитнес клубдун же атайын ден соолукту чыңдоо борборунун жоктугу;
- Чуркоо жана велосипед тебүү үчүн атайын бөлүнгөн жабдылган аймактардын жоктугу.

Маданий өнүгүү

Айыл аймакта 1 маданият үйү бар, айыл аймагынын борбору Жениш айылында жайгашкан, Жениш айылында 1 клуб кызмат көрсөтөт. 2026-жылга карата маданий иш-чараларга катышуучулардын саны 50 адамга жакын түзөт, бул багытта дагы көйгөйлөр бар:

- Атайын уюштурулган маданий иш-чараларга көпчүлүктүн кайдыгерлиги;
- Жениш айылындагы маданият үйүн жана клубту капиталдык оңдоого муктаждык бар;
- Маданият үйлөрүндө музыкалык аспаптардын (клавиатура, аккордеон, гитара ж.б.) жетишсиздиги;
- Атайын форманын (көркөм кийимдердин) жетишсиздиги;
- Бий залынын жана ага керектүү жабдуулардын жоктугу;
- Айыл аймагында музыкалы мектептин жоктугу.

Билим берүү

Исхак-Полотхан айыл аймагында 8 орто мектеп, 1 толук эмес мектеп, 4 бала-бакча бар. Билим берүүдөгү негизги көйгөйлөр мектепке чейинки билим берүү тармагына байланыштуу, бала бакчалар жана орундар жетишсиз. Ирилеш айылына Б. Примов атындагы ашар жолу менен окууга ылайыкташтырылып салынган мектептин 500 орундуу имаратын куруу зарыл, себеби учурда 280 орунга ылайыкташтырылган мектептин имаратында 700 ашуун окуучу 3 нөөмөт менен билим алышууда. Көк-Тал айылына Достук орто мектебинин жаңы типтүү 150 орундуу имаратын куруу боюнча долбоорун 2025-2026-жылга чейин ERIK прогаммасы аркылуу ишке ашыруу пландалган. Ынтымак айылында Ынтымак орто мектебинин ашар жолу менен салынган имаратын жаңы типтүү 320 орундуу имаратын куруу зарыл. Жениш айылында Х.Сабиров мектебинин имаратын жаңы типтүү 275 орундуу имаратын куруу зарыл. 2024-жылы мектепке чейинки билим берүү кызматтары менен балдардын 22% гана камтылган. СЭӨПтө каралган чаралардын аркасында 2026-жылы балдарды бул кызматтар менен камсыз кылуу 50% га көбөйүшү керек.

- Квалификациялуу окутуучу адистерди тартуу (орус тил)
- Маалыматтык технологиялар боюнча адистерди даярдоо.
- Көп тилдүү билим берүүнү киргизүү
- Окуу китептери менен камсыз кылуу (орус классы жана предметтери үчүн)
- Балдар менен ата-энелердин ортосундагы байланышты чыңдоо жана - педагогика жана психология маселелери боюнча консультацияларды өткөрүү (Эне мектеби);
- Дистанттык окутууга жана модулдук системага класстан тышкаркы иштерди киргизүү;
- Мектептен сырткаркы кружокторду уюштуруу;
- Окуучуларды мектепке ташууну уюштуруу жана көзөмөлдөө.

Ден соолук маселелери

Исхак-Полотхан айыл аймагында 2 УБДТ ошондой эле 5 айылда ФАП кызмат кылат бул мекемелерде жалпысынан 55 медициналык кызматкерлер бар анын ичинен 4 гана врач иштейт. Учурда №10 УБДТ бөлүмү капиталдык ремонттон өткөрүлдү. ФАПтардын имаратын ремонттоо зарыл. Бирок, кээ бир медициналык жабдуулар жок. Айылдын санитардык абалы канааттандыраарлык, жугуштуу оорулардын чыгышы, бала бакчаларды, мектептерди жабуу фактылары катталган жок.

Саламаттыкты сактоо тармагында төмөнкүдөй көйгөйлөр байкалат:

- Үй-бүлөлүк дарыгерлер тобуна кадрлардын жетишсиздиги;

- Врачтардын жетишсиздиги;
- Тез жардам бригадасына керектүү жабдуулардын жетишсиздиги;

Корутундулар жана сунуштар

Жергиликтүү аймактын инфраструктурасы, аны менен коштолгон кызматтар сыяктуу эле олуттуу жакшыртууга муктаж.

-тиричилик таштандыларын чыгаруу үчүн материалдык жана техникалык базаны чындоо керек, бул маселе чечилсе калты тейлөөнү 80-90% жеткизсек болот.

Каржылоонун жетишсиздиги ички жолдорду канааттандыруу абалда кармоого мүмкүндүк бербейт – алардын 50% гана камтуу мүмкүнчүлүгү бар.

Маданиятты жана спортту өнүктүрүү үчүн жаңы объектилерди түзүү, жабдууларды сатып алуу да талап кылынат. Мектепке чейинки мекемелерде орундардын жетишсиздиги көйгөйү бар – балдардын 30%ы гана мектепке чейинки билим берүү кызматтары менен камсыздалган. Жаңыдан мекетептерди жана бала бакчаларды куруу (ачуу) маселеси эң орчундуу болуп келүүдө. Ошентип, көпчүлүк кызматтарды көрсөтүүнүн деңгээли жана жергиликтүү маселелердин чечилиши айыл аймагындагы инфраструктурасынын абалынан көз каранды, бул олуттуу инвестицияны талап кылат. СЭӨП жергиликтүү инфраструктураны калыбына келтирүү боюнча кадамдарды, анын ичинде жол участкаларын жана бала бакчаларды курууну карайт. Бул долбоорлордун айрымдары республикалык бюджеттик инвестициялардын, өнүктүрүү фондтору менен кызматташуунун алкагында макулдашылган. Кээ бир долбоорлор үчүн каржылоону табыш керек.

3.3. Жергиликтүү коомчулуктун артыкчылыктуу муктаждыктарына анализ жүргүзүү

Артыкчылык	Мүмкүн болгон чаралардын жалпы сүрөттөлүшү	Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр
Биринчи кезектеги муктаждыктардын бири айыл ичиндеги ички көчөлөрдү асфальтоо зарыл.	Жалпы аймак боюнча жылына 7 км ички жолдорду асфальтоо	Жыйынтыгында 23 км көчөлөр асфальтанылып жалпы жолдордун 25% камтылат.
Таштанды чыгаруу кызматын жакшыртуу максатында «Исхак-Полотхан» муниципалдык ишканасынын материалдык техникалык базасын чындоо	«Исхак-Полотхан» муниципалдык ишканасы.	Жалпы 1 даана атайын автоунаа алынып калкты таштанды чыгаруу кызматы толугу менен айылдарда жүргүзүлөт. Жаны 1 даана атайын автоунаа сатып алуу зарыл.
Мектепке чейинки билим беруу кызматын уюштуруу жакшыртуу	Чекелик айылына бала бакча ачуу. Жер тилкеси ажыратылып, долбоор даяр.	Чекелик айылына 100 бала мектепке чейинки билим алат

Ирилеш, айылында билим беруу кызмат уюштуруу	Ирилеш, айылында жаны 500 орундук мектеп куруу	Ирилеш, айылында мектеп жаны имараты курулуп 750ге жакын бала билим ала баштайт
Мектепке чейинки билим беруу кызматын уюштуруу жакшыртуу	Ирилеш айылына бала бакча ачуу. Жер тилкеси ажыратылып, долбоор даяр.	Чекелик айылына кошумча 1 бала мектепке чейинки билим алат
Мектепке чейинки билим беруу кызматын уюштуруу жакшыртуу	Ак-Шоола балдар бакчасына ички ажаткана куруу.	Балдар бакчасына ыңгайлуулуктар тузулот.
Ынтымак, айылында билим беруу кызмат уюштуруу	Ынтымак, айылына жаны 320 орундук мектеп имаратын куруу.	Ынтымак, Курулуш айылына мектеп жаңы имараты курулат.
Х.Сабиров мектебинин имаратын жаныдан куруу.	Х.Сабиров мектебинин имаратын жаныдан куруу.	275 орундуу Х.Сабиров мектебинин имараты жаныдан курулат.
Ж.Баласагын орто мектебине кошумча имарат куруу.	Ж.Баласагын орто мектебине кошумча имарат куруу.	Ж.Баласагын орто мектебине кошумча имарат курулат.
Ак-Орго айылына жаныбан больницанын имаратын куруу.	Ак-Орго айылына жаныбан больницанын имаратын куруу.	Ак-Орго айылына жаныбан больницанын имараты курулат.
Айыл аймагындагы айылдарды газ менен камсыздоо.	Айыл аймагындагы айылдарды газ менен камсыздоо.	Айыл аймагындагы айылдар газ менен камсыздалат.
Ынтымак айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Курулуш, Кок-Тал, Ынтымак айылдарынан балдар келишет
Жениш айылындагы Токтогул мектебине 8 класс ачуу	200 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул 8 класс кошумча ачылса мурдагы окуп жаткан имарат балдар бакчасына берилет
Баймаала жана Жениш айылындагы Токтогул мектебине 8 класс ачуу	200 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул 8 класс кошумча ачылса мурдагы окуп жаткан имарат балдар бакчасына берилет
Жаны Айыл айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	1 трансформатор, 60 столба, 30 км зым	35 кожолук туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.
Курулуш айылына	100 орундуу балдар	100 бала мектепке чейинки билим алуусу

балдар бакчасын куруу	бакчасын куруу	жакшырат. Балдар бакчасына Курулуш, Кок-Тал, Ынтымак айылдарынан балдар келишет
Ирилеш айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	3 трансформатор, 180 столба, 55 км зым	95 кожолук, 1 мектеп туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.
Жаны Айыл айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Жошук, Таш-Добо, Шады айылдарынан балдар келишет
Чекелик айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Жошук, Кок-Тал айылдарынан балдар келишет
Жошук айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 150 столба, 50 км зым	80 кожолук, 1 мектеп, 1 ФАП, 1 бала бакча туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.
Таш Добо айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 110 столба, 40 км зым	65 кожолук, 1 мектеп, 1 ФАП туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат. Жыл ичинде
Шады айылына балдар бакчасын куруу	75 орундуу балдар бакчасын куруу	75 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Ирилеш, Шады, Таш Добо айылдарынан балдар келишет
Ак Орго айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 200 столба, 60 км зым	78 кожолук, 1 мектеп, 1 ФАП, 1 бала бакча туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.
Жаны Айыл айылындагы ички жолдорду асфальттоо	4 км ички жолдорду асфальттоо	3 көчө, 120 кожолук, соц объекттер камсыздалат. 2026-ж ичинде
Таш Добо айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Ирилеш, Шады, Таш Добо айылдарынан балдар келишет
Ирилеш айылына кичи футбол аянтчасын куруу	30 м * 50 м узун туурасы кичи футбол аянтчасы курулат	250-300 жаштар, мектеп окуучулары ден соолугун чындоо максатында пайдаланат. Кошуна айылдардан да келип ойношот
Гулдуromo айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 125 столба, 55 км зым	75 кожолук, 1 мектеп, 1 бала бакча туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.
Шады айылына жаныдан мектеп куруу	250 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар алыскы Гулдуromo айылына 8 км каттап окушпайт
Таш-Добо айылына жаныдан мектеп куруу	400 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар алыскы Гулдуromo айылына 5 км каттап окушпайт

Ирилеш айылындагы айдоо жерлерине сугат сууну чыгаруу	75 га сугат жерлери сугат суу менен камсыздалат	32 д/ч улуш жерлерин оз убагында толук кандуу суу менен камсыздалат
Баймаала айылындагы ички жолдорду асфальттоо	2 км ички жолдорду асфальттоо	2 көчө, 40 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде
Жошук айылындагы ички жолдорду асфальттоо	4 км ички жолдорду асфальттоо	3 көчө , 110 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде
Кок Тал айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 85 столба,35 км зым	61 кожолук, 1 мектеп, 1 ФАП туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.
Ынтымак айылына жаныдан мектеп куруу	500 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар алыскы Курулуш айылынан 125 окуучулар окушат
Ак Орго айылына ФАП куруу	10м * 15м узун туурасы 4 каанасы менен	Калктын 1356 адам катмары оз убагына ден солугун чындайт
Ынтымак айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 70 столба, 30 км зым	80 кожолук, 1 мектеп, 1 ФАП туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.
Баймаала айылына балдар бакчасын куруу	50 орундуу балдар бакчасын куруу	50 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат.
Ак Орго айылындагы ички жолдорду асфальттоо	4 км ички жолдорду асфальттоо	2 көчө, 56 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде
Кок Тал айылына балдар бакчасын куруу	50 орундуу балдар бакчасын куруу	50 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат.
Таш Добо айылындагы ички жолдорду асфальттоо	2 км ички жолдорду асфальттоо	2 көчө, 49 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде
Баймаала айылындагы ички арыктарды бетондоо	150 м арыктарды бетондоо	Агын суулары сугат сууну пайдалануучуларга оз убагында жеткирилет
Жениш айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Баймаала айынан да балдар келишет
Кок Тал айылына жаныдан мектеп куруу	250 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар саптту билим денгээли жогорулайт
Гулдуromo айылындагы	110 м арыктарды	Агын суулары сугат сууну

ички арыктарды бетондоо	бетондоо	пайдалануучуларга оз убагында жеткирилет
Гулдуromo айылындагы ички жолдорду асфальттоо	2.5 км ички жолдорду асфальтоо	2 көчө, 98 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде
Кок Тал айылындагы ички жолдорду асфальттоо	2 км ички жолдорду асфальтоо	2 көчө, 69 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде
Чекелик айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 70 столба, 40 км зым	85 кожолук туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.
Чекелик айылындагы ички жолдорду асфальттоо	3 км ички жолдорду асфальтоо	3 көчө, 125 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде
Жениш айылындагы ички жолдорду асфальттоо	1 км ички жолдорду асфальтоо	1 көчө, 75 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде
Шады айылына ФАП куруу	10м * 15м узун туурасы 4 каанасы менен	Калктын 568 адам катмары оз убагына ден солугун чындайт
Жошук айылына фитнес борборун ачуу	12м * 16м узун туурасы 4 каанасы менен	Аялдар, кыз келиндер, жаштарга ден соолугун чындоо борбору тузулот
Ирилеш айылындагы ички жолдорду асфальттоо	2 км ички жолдорду асфальтоо	2 көчө, 140 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде
Ак Орго айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат.
Жаны Айыл айылына жаныдан мектеп куруу	300 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар сапаттуу билим денгээли жогорулайт
Шады айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 71 столба, 40 км зым	74 кожолук туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.
Курулуш айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	1 трансформатор, 25 столба, 25 км зым	74 кожолук туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.
Чекелик айылына жаныдан мектеп куруу	300 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар сапаттуу билим денгээли жогорулайт
Жениш айылындагы ички арыктарды	250 м арыктарды бетондоо	Агын суулары сугат сууну пайдалануучуларга оз убагында жеткирилет

бетондоо			
Курулуш айылына фитнес борборун ачуу	12м * 16м узун тууарсы 4 каанасы менен	Аялдар, кыз келиндер, жаштарга ден соолугун чындоо борбору тузулот	
Бнтымак айылындагы ички жолдорду асфальттоо	2 км ички жолдорду асфальттоо	2 көчө, 135 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	
Жениш айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	4 трансформатор, 220 столба, 60 км зым	285 кожолук туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	
Жошук айылындагы ички арыктарды бетондоо	210 м арыктарды бетондоо	Агын суулары сугат сууну пайдалануучуларга оз убагында жеткирилет	
Курулуш айылындагы ички жолдорду асфальттоо	1 км ички жолдорду асфальттоо	2 көчө, 58 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	
Шады айылындагы ички жолдорду асфальттоо	1 км ички жолдорду асфальттоо	2 көчө, 64 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	
3.4. Социалдык жана жергиликтүү инфраструктураны өнүктүрүүгө тиешелүү бюджеттик инвестицияларга керектөөлөргө анализ жүргүзүү			
Инвестициялык артыкчылыктар	Мүмкүн болгон долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү	Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр	Бааланган наркы (млн сом)
Биринчи кезектеги муктаждыктардын бири айыл ичиндеги ички көчөлөрдү асфальттоо	Жалпы аймак боюнча жылына 5 км ички жолдорду асфальттоо	Жыйынтыгында 23 км көчөлөр асфальтанылып жалпы жолдордун 25% камтылат.	21,0
Таштанды чыгаруу кызматын жакшыртуу максатында «Исхак-Полотхан» муниципалдык ишканасынын материалдык техникалык базасын чындоо	«Исхак-Полотхан» муниципалдык ишканасына	Заманбап жаныдан имарат куруу , атайын автоунаа алынып калкты таштанды чыгаруу кызматы айыл аймакта толугу менен корсотулуп баштайт	50млн

Мектепке чейинки билим беруу кызматын уюштуруу жакшыртуу	Чекелик айылына бала бакча ачуу. Жер тилкеси ажыратылып, долбоору даяр	Чекелик айылына кошумча 100 бала мектепке чейинки билим алат	33млн
Ирилеш айылында билим беруу кызмат уюштуруу	Ирилеш айылына Б. Примов атындагы ашар жолу менен окууга ылайыкташтырылып салынган мектептин 500 орундуу имаратын куруу	Ирилеш айылына заман талабына жооп берген жаңыдан мектептин имараты курулат.	100млн
Ынтымак айылында орто мектеп куруу	Ынтымак айылында Ынтымак орто мектебинин ашар жолу менен салынган имаратын жаңы типтүү 320 орундуу имаратын куруу	Ынтымак, айылына заман талабына жооп берген жаңыдан мектептин имараты курулат	70млн
Х.Сабилов мектебинин имаратын жаныдан куруу.	Х.Сабилов мектебинин имаратын жаныдан куруу.	275 орундуу Х.Сабилов мектебинин имараты жаныдан курулат.	70млн
№85 Ж.Баласагын орто мектебине кошумча имарат куруу.	Ж.Баласагын орто мектебине кошумча имарат куруу.	Ж.Баласагын орто мектебине кошумча имарат куруу.	20млн
АК-Орго айылына жаныбан больницанын имаратын куруу.	АК-Орго айылына жаныбан больницанын имаратын куруу.	АК-Орго айылына жаныбан больницанын имаратын куруу.	150млн
Айыл аймагындагы айылдарды газ менен камсыздоо.	Айыл аймагындагы айылдарды газ менен камсыздоо.	Айыл аймагындагы айылдарды газ менен камсыздоо.	50млн
Ынтымак айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Курулуш, Кок-Тал, Ынтымак айылдарынан балдар келишет	30млн
Жениш айылындагы Токтогул мектебине 8	200 окуучу толук кандуу 2 смен	Эгерде ушул 8 класс кошумча ачылса мурдагы окуп жаткан имарат	30 млн

класс ачуу	менен окуйт	балдар бакчасына берилет	
Баймаала жана Жениш айылындагы Токтогул мектебине 8 класс ачуу	200 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул 8 класс кошумча ачылса мурдагы окуп жаткан имарат балдар бакчасына берилет	1 млн
Жаны Айыл айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	1 трансформатор, 60 столба, 30 км зым	35 кожолук туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	2 млн
Курулуш айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Курулуш, Кок-Тал, Ынтымак айылдарынан балдар келишет	30млн
Ирилеш айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	3 трансформатор, 180 столба, 60 км зым	95 кожолук, 1 мектеп туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	3млн
Жаны Айыл айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Жошук, Таш-Добо, Шады айылдарынан балдар келишет	30млн
Чекелик айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Жошук, Кок-Тал айылдарынан балдар келишет	30млн
Жошук айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 130 столба, 45 км зым	80 кожолук, 1 мектеп, 1 ФАП, 1 бала бакча туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	3млн
Таш Добо айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 110 столба, 40 км зым	65 кожолук, 1 мектеп, 1 ФАП туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат. Жыл ичинде	3млн
Шады айылына балдар бакчасын куруу	75 орундуу балдар бакчасын куруу	75 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Ирилеш, Шады, Таш Добо айылдарынан балдар келишет	30млн
Ак Орго айылындагы электр энергиясын	2 трансформатор, 125 столба, 55 км	78 кожолук, 1 мектеп, 1 ФАП, 1 бала бакча	3млн

жакшыртуу	зым	туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	
Жаны Айыл айылындагы ички жолдорду асфальттоо 4км	4 км ички жолдорду асфальттоо	3 көчө, 120 кожолук, соц объекттер камсыздалат. 2026-ж ичинде	28млн
Таш Добо айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Балдар бакчасына Ирилеш, Шады, Таш Добо айылдарынан балдар келишет	30млн
Ирилеш айылына кичи футбол аянтчасын куруу	30 м * 50 м узун туурасы кичи футбол аянтчасы курулуат	250-300 жаштар, мектеп окуучулары ден соолугун чындоо максатында пайдаланат. Кошуна айылдардан да келип ойношот	3млн
Гулдуromo айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 125 столба, 55 км зым	75 кожолук, 1 мектеп, 1 бала бакча туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	3млн
Шады айылына жаныдан мектеп куруу	250 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар алыскы Гулдуromo айылына 8 км каттап окушпайт	70млн
Таш-Добо айылына жаныдан мектеп куруу	400 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар алыскы Гулдуromo айылына 5 км каттап окушпайт	70млн
Ирилеш айылындагы айдоо жерлерине сугат сууну чыгаруу	75 га сугат жерлери сугат суу менен камсыздалат	32 д/ч улуш жерлерин оз убагында толук кандуу суу менен камсыздалат	100млн
Баймаала айылындагы ички жолдорду асфальттоо 2км	2 км ички жолдорду асфальттоо	2 көчө, 40 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	14млн
Жошук айылындагы ички жолдорду асфальттоо 4км	4 км ички жолдорду асфальттоо	3 көчө , 110 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	28млн
Кок Тал айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 85 столба,35 км зым	61 кожолук, 1 мектеп, 1 ФАП туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	2 млн
Ынтымак айылына жаныдан мектеп куруу	500 окуучу толук кандуу 2 смен	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар алыскы Курулуш айылынан 125	70млн

	менен окуйт	окуучулар окушат	
Ак Орго айылына ФАП куруу	10м * 15м узун туурасы 4 каанасы менен	Калктын 1356 адам катмары оз убагына ден солугун чындайт	18млн
Бнтымак айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 70 столба, 30 км зым	80 кожолук, 1 мектеп, 1 ФАП туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	3млн
Баймаала айылына балдар бакчасын куруу	50 орундуу балдар бакчасын куруу	50 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат.	20млн
Ак Орго айылындагы ички жолдорду асфальттоо 4км	4 км ички жолдорду асфальтоо	2 көчө, 56 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	28млн
Кок Тал айылына балдар бакчасын куруу	50 орундуу балдар бакчасын куруу	50 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат.	30млн
Таш Добо айылындагы ички жолдорду асфальттоо 2км	2 км ички жолдорду асфальтоо	2 көчө, 49 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	14млн
Баймаала айылындагы ички арыктарды бетондоо	150 м арыктарды бетондоо	Агын суулары сугат сууну пайдалануучуларга оз убагында жеткирилет	1 млн
Жениш айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат. Баймаала айынан да балдар келишет	30млн
Кок Тал айылына жаныдан мектеп куруу	250 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар саптту билим денгээли жогорулайт	100млн
Гулдуromo айылындагы ички арыктарды бетондоо	110 м арыктарды бетондоо	Агын суулары сугат сууну пайдалануучуларга оз убагында жеткирилет	1 млн
Гулдуromo айылындагы ички жолдорду асфальттоо 4км	2.5 км ички жолдорду асфальтоо	2 көчө, 98 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	28млн
Кок Тал айылындагы ички жолдорду асфальттоо 2км	2 км ички жолдорду асфальтоо	2 көчө, 69 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	14млн
Чекелик айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 70 столба, 40 км зым	85 кожолук туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	3млн
Чекелик айылындагы ички жолдорду	3 км ички жолдорду	3 көчө, 125 кожолук камсыздалат. 2026-ж	14млн

асфальттоо км	асфальтоо	ичинде	
Жениш айылындагы ички жолдорду асфальттоо 4км	1 км ички жолдорду асфальтоо	1 көчө, 75 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	28 млн
Шады айылына ФАП куруу	10м * 15м узун туурасы 4 каанасы менен	Калктын 568 адам катмары оз убагына ден солугун чындайт	20млн
Жошук айылына фитнес борборун ачуу	12м * 16м узун тууарсы 4 каанасы менен	Аялдар, кыз келиндер, жаштарга ден соолугун чындоо борбору тузулот	15млн
Ирилеш айылындагы ички жолдорду асфальттоо 4км	2 км ички жолдорду асфальтоо	2 көчө, 140 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	28млн
Ак Орго айылына балдар бакчасын куруу	100 орундуу балдар бакчасын куруу	100 бала мектепке чейинки билим алуусу жакшырат.	30млн
Жаны Айыл айылына 150 орундуу жаныдан мектеп куруу	300 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар сапаттуу билим денгээли жогорулайт	70млн
Шады айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	2 трансформатор, 70 столба, 40 км зым	74 кожолук туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	3млн
Курулуш айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	1 трансформатор, 25 столба, 23 км зым	74 кожолук туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	2млн
Чекелик айылына жаныдан 150 орундуу мектеп куруу	300 окуучу толук кандуу 2 смен менен окуйт	Эгерде ушул мектеп курулса окуучулар сапаттуу билим денгээли жогорулайт	70млн
Жениш айылындагы ички арыктарды бетондоо	250 м арыктарды бетондоо	Агын суулары сугат сууну пайдалануучуларга оз убагында жеткирилет	1 млн
Курулуш айылына фитнес борборун ачуу	12м * 16м узун тууарсы 4 каанасы менен	Аялдар, кыз келиндер, жаштарга ден соолугун чындоо борбору тузулот	15млн
Ынтымак айылындагы ички жолдорду асфальттоо 4км	2 км ички жолдорду асфальтоо	2 көчө, 135 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде	28млн
Жениш айылындагы электр энергиясын жакшыртуу	4 трансформатор, 220 столба, 60 км зым	285 кожолук туруктуу электр энергиясы менен камсыздалат.	3млн
Жошук айылындагы ички арыктарды	210 м арыктарды	Агын суулары сугат сууну пайдалануучуларга оз	3млн

бетондоо	бетондоо	убагында жеткирилет					
Курулуш айылындагы ички жолдорду асфальттоо км	1 км ички жолдорду асфальттоо	2 көчө, 58 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде					14млн
Шады айылындагы ички жолдорду асфальттоо 2км	1 км ички жолдорду асфальттоо	2 көчө, 64 кожолук камсыздалат. 2026-ж ичинде					14млн
БАРДЫГЫ							1825 млн
4-БӨЛҮМ. ЭКОНОМИКАЛЫК ӨНҮГҮҮ							
4.1. (таблица) Экономикалык өнүгүү (миң сом)							
Категория	факт			күтүлгөн.	прогноз		
	2022 ж.	2023 ж.	2024ж.	2025ж.	2026 ж.	2027 ж.	2028 ж.
Негизги фонддор (юридикалык жактар боюнча, үй чарба секторун эсепке албаганда)- (жылдын аягына карата толук наркы боюнча)	552130	577758	604150	613352	622080	631375	542135
Экономиканын негизги секторлору боюнча товарларды өндүрүү жана кызмат көрсөтүү көлөмү:	1586601	163912	169150 2	154145 0	172635 8	193104	158669
Айыл чарба:	1108304	125329	129233 3	139656 0	140223	155032 3	117330 3
<i>Өсүмдүк өстүрүү</i>							
<i>Мал чарбачылыгы</i>							
Юридикалык жактардын өнөр жай продукциясынын көлөмү	503503	685735	600189	254731	302815	350533	384603
<i>Өнөр жай кызматтары</i>							
<i>Жөнөтүлгөн продукциянын көлөмү</i>	235111	235111	235111	235111	235111	235111	235111
Курулуш - негизги капиталга	116130	118035	226267	240133	270600	300600	310650

колдонулган инвестициялар - ар кандай объектилер боюнча жалпы суммада							
Экономикалык иштин түрлөрү боюнча көрсөтүлгөн рыноктук кызмат көрсөтүүлөрдүн көлөмү:	55135	56412	55785	56863	58825	60701	55347
<i>Дуң жана чекене соода, автомобилдерди жана мотоциклдерди оңдоо</i>	435	505	534	629	695	702	435
<i>Мейманканалардын жана ресторандардын иши</i>	985	910	1010	1165	1280	1565	985
<i>Транспорттук иш-чаралар жана жүктөрдү сактоо</i>	22145	22123	22734	24173	24413	24687	22145
<i>Маалымат жана байланыш</i>	1180	1290	1305	1421	1480	1501	1180
<i>Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу</i>	8053	9325	10351	11336	12855	13610	8053
<i>Кыймылсыз мүлк операциялары</i>							
<i>Кесиптик, илимий жана техникалык ишмердүүлүк</i>							
<i>Административдик жана көмөкчү иш-чаралар</i>	30	33	33	33	33	35	30
<i>Билим берүү</i>	1285	1340	1569	2553	2980	3310	1235
<i>Саламаттыкты сактоо жана социалдык кызматтар</i>	678	740	989	1206	1390	2230	2380
<i>Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу</i>	34	105	135	199	215	287	34
<i>Башка тейлөө кызмат көрсөтүүлөрү</i>	227	360	395	475	574	685	227
Түз инвестициялар:							

Айыл чарба							
Өнөр жай							
Курулуш							
Соода							
Транспорт жана байланыш							
Башка кызматтар							
Калдыктарды кайра иштетүү							
Калктын кирешеси:							
Орточо номиналдык эмгек акы	17815	21937	25950	31518	32895	38560	42586
Эмгек мигранттарынын которуулары							
Пенсиялардын орточо өлчөмү	7200	8063	8860	9060	10825	11570	12200
Жөлөкпулдардын орточо өлчөмү	1200	1305	1467	1475	1475	1780	1780
Чакан жана орто бизнестен түшкөн кирешенин орточо өлчөмү	18560	19707	11665	13775	14685	15680	18560

4.2. Учурдагы кырдаалды жана экономикалык адистешүүнү талдоо

Исхак-Полотхан айыл аймагында айыл чарба продукцияларын өндүрүү, мал чарбачылыгы жана дыйканчылык (дан өүмдүктөрү) ишмердүүлүгү башка экономикалык көрсөткүчтөргө караганда (85%) үстөмдүк кылат, соода жана башка секторлор (15%) АА аймагындагы өндүрүш көлөмүнө бир аз салым кошот.

АА экономикасында айыл чарбасынын чоң үлүшү аймактын экономикалык адистештирилгендиги менен түшүндүрүлөт, мында дыйканчылык алда канча алдыда турат. Айыл чарба продукциясынын өсүү темпи да бир топ жогору, ал 2025-жылдагы 5% дан 2026-жылы 6%ке чейин өсөт. Ошол эле учурда ААнын агрардык сектору дагы бир катар көйгөйлөр менен мүнөздөлөт:

- Дыйкандардын жер иштетүү боюнча тажрыйбасы жетишсиз;
- Айыл чарба техникасынын жетишсиздиги;
- Өндүрүүчүлөр үчүн жеңилдетилген кредиттердин начар болушу;
- Күйүүчү майдын баасынын туруксуздугу;
- Айыл чарба продукциясын сатуу боюнча туруктуу соода түйүндөрүнүн жоктугу;
- Айыл чарба продукциясын экспорттоого шарттын жоктугу;
- Кайра иштетүүчү ишканалардын жетишсиздиги.

Мал чарба тармагында адистештирилген чарбалардан тышкары, сүт жана сүт азыктары үчүн уй малын пайдалануу кеңири колдонулат, бул үй чарбаларына кошумча пайда алып келет. Мындан тышкары, көрүнүктүү айыл чарба продукциясын өндүрүүдө анча активдүү

эмес. Мамлекеттин жана бейөкмөт уюмдардын жардамы менен фермерлерди, жаштарды жана калктын аярлуу катмарынын өкүлдөрүн окутуу боюнча иш-чаралар үзгүлтүксүз өткөрүлүп турат. Мал чарбачылыгын колдоо үчүн мындан ары фермерлерди окутуу программаларын колдоо, айыл чарбасында айыл чарба кооперативдерин түзүүгө дем берүү, жаш фермерлерге жардам көрсөтүү, калктын аярлуу катмарынын өкүлдөрүн мал чарбачылык көндүмдөрүн үйрөтүү пландаштырылууда. Ошондой эле алардын продуктуулугун жогорулатуу максатында жергиликтүү жана жаны породадагы уйларды асылдандыруунун жана багуунун эффективдүү методдорун ишке киргизуу боюнча чараларды ишке ашыруу белгиленген. Малды ветеринардык көзөмөлгө алуу жана эмдөө иштерин жакшыртуу боюнча чаралар каралат, ошондой эле саан уйларды багуу жана багуу технологиясы боюнча окуу-тарбия иштери жүргүзүлөт. Мындай иш-чараларга жаштардын, жана калктын аярлуу катмарынын өкүлдөрүнүн катышуусуна өзгөчө көңүл бурулат.

ААнын аймагында климаттык шарттары айыл чарба өсүмдүктөрүн өнүктүрүү үчүн жакшы өбөлгөлөр бар. Аймактын мал чарбасы адистештирилгендигин эске алып, бул жерде негизги басым тоют даярдоого бурулат. Буга көп жылдык чөптөрдүн жетисиздиги бар. ААнын климаттык шарттарында күрүч, картошка, сабиз, дан өсүмдүктөрү буудай, дандык жүгөрү өстүрүү келечектүү болуп саналат. Мындан ары өнүктүрүү үчүн жакшы өбөлгөлөр бар ошондуктан жылдан жылга күрүчтүн жакшы сортторун алып келүү керек. Өсүмдүк чарбачылыгын өнүктүрүү боюнча чаралардын жана иш-чаралардын кеңири спектри каралат:

- жакынкы жайыттардын түшүмдүүлүгүн жогорулатуу, чөптүн үрөнүн себүү;
- ирригациялык системаны өркүндөтүү, тиешелүү айыл чарба жерлерин сугаруу үчүн ирригациялык каналдарды жана арыктарды тазалоо;
- калктын бардык катмарына, анын ичинде аялдарга, жаштарга жана калктын аярлуу катмарына айыл чарба өсүмдүктөрүн өстүрүүнүн натыйжалуу ыкмалары боюнча түшүндүрүү иштерин жүргүзүү, органикалык жер семирткичтерди колдонууга, которуштуруп айдоого, сапаттуу үрөндөрдү пайдаланууга басым жасалат;
- бош же суу баскан жерлерде тоют осумдуктерун өстүрүү;
- деградациясын болтурбоо боюнча алдын алуу чаралары ;
- жарандарды сапаттуу үрөн менен камсыз кылуу үчүн үрөн чарбасын түзүү;
- айыл чарба жарманкелерин өткөрүүгө көмөктөшүү;

Экономиканын башка тармактары активдердин кыйла чектелген комплекси менен берилген. Бүгүнкү күндө ААда 155 дүкөн, 12 наабайкана, 2 тигүү цехи, 9 май куюучу жай, 3 даяр пластик терезе-эшик цехи, «Мега Стоун Ресурс» ЖЧК таш-майдалоочу ишкана, 1 мал базары жана 1 базар бар. Учурда жеңил өнөр жай бир кыйла тез өнүгүп жатат: тигүү цехтери ачылып, аялдар жумуш менен камсыз болуп жатат. Экономиканын башка тармактарын өнүктүрүү үчүн төмөнкү чаралардын комплекси каралган:

- калктын кеңири катмарына, анын ичинде аялдарга, жаштарга жана аярлуу топтордун өкүлдөрүнө ишкердиктин негиздерин үйрөнүүгө көмөктөшүү, ишкер аялдарды окутуу жана финансылык сабаттуулук боюнча айыл тургундарынын маалымдуулугун жогорулатуу боюнча жеке иш-чаралар;
- айыл чарба продукциясын кайра иштетүүнү өнүктүрүүгө жана кол өнөрчүлүктү өнүктүрүүгө көмөк көрсөтүү;
- кол өнөрчүлүк борборун уюштурууга жана кол өнөрчүлүк көргөзмөлөрүнө катышууга колдоо көрсөтүү;
- Сары-Камыш айылы туристтик маршруттардын карталарына киргизилет, жаратылышы тууралуу жарнамалык материалдар, анын ичинде туристтердин санын көбөйтүүгө жардам бере турган социалдык тармактарда; туристтер үчүн ыңгайлуу эс алуу жайларын уюштуруу боюнча тажрыйба алмашуу иш-чаралары уюштурулат;

Корутундулар жана сүнүштөр :

ААнын экономикалык адистешүүсү дыйканчылык бойдон калууда, анын үлүшүнө жалпы **айыл чарба продукциясынын 85% туура келет** . Буга климаттык шарттар жана ААнын географиялык жайгашуусу шарт түзөт. **Мал чарбачылыгын** мындан ары өнүктүрүү үчүн тоют менен камсыз кылууну көбөйтүү, фермерлерди окутуу жана ветеринардык көзөмөлдү жакшыртуу боюнча бир катар чаралар СЭӨПтө каралат.

Өнөр жай өндүрүшүнүн көлөмдөрү орто, бул ААнын андан ары өнүгүүсүнө негиз болуп саналат. Айыл чарба продукциясын кайра иштетүүнү жана жеңил өнөр жайын өнүктүрүүнү колдоо зарыл. АА үчүн келечектүү тармактардын бири дыйканчылык болуп саналат. Инновациялык жаңы технологияларды колдонуу мүмкүнчүлүгүн уюштуруу.

4.3. Экономикалык өнүгүү муктаждыктарын талдоо (анын ичинде тике (жеке) инвестициялар).

Артыкчылык	Мүмкүн болуучу чаралардын жана долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү	Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр	Бааланган наркы (миң сом)
<p>Биринчи кезектеги муктаждыктардын бири же жеке инвестициянын долбоору көрсөтүлөт, мисалы:</p> <p>"Артыкчылык: бодо жана майда мүйүздүү малдар үчүн тоют базасын өнүктүрүү. Чара: жер-жерлердеги мүмкүнчүлүктөрдүн жана малды бордоп семиртүүнүн эсебинен мал чарбасынын тоют базасын жакшыртуу боюнча адистердин кеңешин уюштуруу" алардан МЭРТ алуу"</p>	<p>Натыйжага жетүү үчүн эмне керек, мисалы:</p> <p>Айыл өкмөтү, Айыл чарба министрлигинин региондук бөлүмүнүн көмөгү менен министрликтин адистеринин келүүсүн уюштурат, алар айыл аймагынын малчылары үчүн консультацияларды жана практикалык сабактарды өткөрүшөт"</p>	<p>Бул жерде баалуулуктар менен натыйжа жана бул натыйжаны алууга боло турган мезгил көрсөтүлөт, мисалы:</p> <p>"Жыйынтыгында малчылар жаңы билимдерге жана көндүмдөргө ээ болушат, бул мал чарбачылыгынын продуктуулугун жогорулатууга тийиш (бодо мал, эт (тирүү салмак) сүт (литр) өсүш % менен), (майда мүйүздүү мал: эт (тирүү салмак) жүн (кг) өсүш % менен)</p>	<p>60млн</p>
<p>Мөмө жемиштерди кайра иштетуу цехин куруу</p>	<p>Мөмө-жемиштерден продукциялар жасап экспорттоочу ишкана курулат</p>	<p>2026-2030-жылдар Кайра иштетүү тармагындагы иштер жандандырылат</p>	<p>39млн</p>
<p>Малинаны жана клубниканы кайра</p>	<p>Малина, клубникадан</p>	<p>2026-2030-жылдар Кайра иштетүү тармагындагы</p>	<p>39 млн</p>

иштетуу цехин куруу	продукциялар жасап экспорттоочу ишкана курулат	иштер жандандырылат	
Тигуу цехин куруу	Кийим кече продукциялар жасап экспорттоочу ишкана курулат	2026-2030-жылдар Кайра иштетүү тармагындагы иштер жандандырылат	30млн
Кондитердик цехин куруу	Кондитердик продукциялар жасап экспорттоочу ишкана курулат	2026-2028-ж жаныдан продукция ондуруу тармагы жандандырылат	30млн
"Жасалма уруктандыруу пунктун ачуу"	"Айыл өкмөтү пунктка орун бөлүп берүүгө көмөк көрсөтөт. Ишкерлердин тике инвестицияларынын эсебинен керектүү жабдуулар жана үрөн материалдары сатып алынат, ошондой эле адистердин консультациялары төлөнөт".	2028-жылга чейин жакшыртылган породалардын башын 20%га көбөйтүү	30млн
Мал союучу жай ачуу	Айыл өкмөт тарабынан	2028-жылга чейин жакшыртылган пародалардын башын 20%га көбөйтүү	20млн
Аялдар жана жаштар арасында кол өнөрчүлүктү өнүктүрүүсүнө көмөктөшүү	борборун уюштурууга жана көргөзмөлөргө катышуусуна көмөктөшүү.	Аймакта аялдар жана жаштар арасында кол өнөрчүлүк кылган ишкерлер көбөйөт	10 млн
Метин-Бел участкасында кышкы туризм тармагын	Туристтерге ыңгайлуу эс алуучу жайларды уюштуруу боюнча	Конок үйлөрүн уюштуруу үчүн	100млн

өнүктүрүү	тажрыйба алмашуу иш чараларын уюштуруу		
БАРДЫГЫ биргелешкен катышуу каражаттары			
БАРДЫГЫ тике инвестициялар			
4.4. Экономикалык өнүгүүгө тиешелүү бюджеттик инвестицияларга болгон муктаждыктарга анализ жүргүзүү			
Инвестициялык артыкчылыктар	Мүмкүн болгон долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү	Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр	Бааланган наркы (млн сом)
Айыл чарба малдарынын асылдуулугун жогорулатуу боюнча иш аракеттерди көрүү.	"Айыл өкмөтү жасалма уруктандыруу пунктка орун бөлүп берүүгө көмөк көрсөтөт. Ишкерлердин тике инвестицияларынын эсебинен керектүү жабдуулар жана үрөн материалдары сатып алынат, ошондой эле адистердин консультациялары төлөнөт".	2026-2027-2028 жакшыртылган пародалардын башын 20%га көбөйтүү.	10 млн
Дыйкандарга сапаттуу үрөөн менен камсыздоого көмөк көрсөтүү	Сапаттуу урондор алып келинет.	Азык-тулук коопсуздугу сакталат, жакшы продукциялар чыгарылат.	10млн
Аймакта мал чарба тармагында адистештирилген чарбаларды түзүүгө көмөктөшүү	Айыл чарба кооперативдери жана мал чарбачылыгын өстүрүүгө түзүүгө айыл өкмөт	Мал чарбачылыгынын продуктуулугу жогорулайт, мал чарбачылыгы өсөт. Адистештирилген 10 дон ашык чарба түзүлөт	-

	көмөктөшөт. (акча каражаты жагынан)		
Жайыттардын асылдуулугун жогорулатуу атайын уруктарды себуу	Жайыт адисине тапшырма берилет кайсыл канча жайытка кандай уруктар себилет тактайт.	Малга тоют камдоо өз убагында жүргүзүлөт. Жетиштүү тоют даярдалат	5 млн
Мөмө жемиштерди кайра иштетуу цехин куруу	Айыл аймагында айылдарында көбүнчө алма өстүрүү ж.б менен алек болушкандыктан . Сырткы өлкөлөргө экспорттону көбөйтүү максатында атайын мөмө-жемиш кайра иштетуу цехин куруу	Жеке ишкерлерге дыйкан, фермерлерге шарттар түзүлөт. 2026-2030-жылдар Кайра иштетүү тармагындагы иштер жандандырылат	39 млн
Малинаны жана клубниканы кайра иштетуу цехин куруу	Малина, клубникадан продукциялар жасап экспорттоочу ишкана курулат	2026-2030-жылдар Кайра иштетүү тармагындагы иштер жандандырылат	39 млн
Тигуу цехин куруу	Кийим кече продукциялар жасап экспорттоочу ишкана курулат	2026-2030-жылдар Кайра иштетүү тармагындагы иштер жандандырылат	30 млн
Кондитердик цехин куруу	Кондитердик продукциялар жасап экспорттоочу ишкана курулат	2026-2028-ж жаныдан продукция ондуруу тармагы жандандырылат	30 млн

Ветеринардык пункт ачуу	Айыл өкмөт тарабынан пункт ачууга иш аракеттер көрүлөт.	Вет адиске иштегенге ыңгайлуу шарттар түзүлөт	15 млн				
БАРДЫГЫ бюджеттик инвестициялар							
5-БӨЛҮМ. ИНКЛЮЗИВДҮҮ ӨНҮГҮҮ							
5.1. (таблица) Инклюзивдүү өнүгүү (адам)							
Категория	Факт			күтүлгөн.	Прогноз		
	2022г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Иштей ала турган ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар (адам)	165	165	170	194	194	194	194
Иштей албаган оор майыптыгы бар адамдар (адам)	46	46	45	47	47	47	47
Өтө жакыр адамдар (адам)	512	491	663	447	367	287	207
Турмуштук оор кырдаалдагы балдар (адам)	5	5	2	3	3	2	2
Турмуштук оор кырдаалдагы үй-бүлөлөр (бир.)	5	3	3	2	2	2	1
Алыскы калктуу конуштардын калкы (адам)	3	3	3	3	3	3	3
Эмгек мигранттарынын жашы 18ге жете элек балдары (адам)	585	567	564	591	580	510	487
Этникалык азчылыктар (адам)	3	4	4	4	4	4	5
Аялдар (адам)	8599	8689	8861	9026	9171	9302	9427
Аялдар (калктын жалпы санынан%))	49,5	49,1	50	49	50	50	50
Улгайган (жалгыз) (адам)	0	0	0	0	0	0	0
Калктын жалпы	8,0%	7,8%	8,6%	7,2%	6,8	6,6	6,2

саньндагы калктын аярлуу топторунун бардык категорияларынын (аялдардан тышкары) жалпы үлүшү (%)							
Гендердик зомбулук учурлары (бир.)	5	6	8	19	10	7	4
Кризистик борборлордун болушу (бир.)	0	0	0	0	0	0	1

5.2. Учурдагы кырдаалга анализ жүргүзүү

Исхак-Полотхан айыл аймагы боюнча 2025 жылдын аярлуу топтордун өкүлдөрүнө жумуш орундарын берүүгө жана жакырчылыктан чыгаруу максатында Республикалык бюджеттен социалдык контракттын негизинде 120 үй-бүлөгө 100,0 мин сом акча каражаты жеке ишкерлик кылууга берилди жана ишкерлиги колдоого алынды. Алынган каражаттарга копчулугу мал чарбачылык, тикмекчилик, күнөскана, соода сатык, устачылык багыттарына иштетилди.

Майыптыгы бар, жашоо шарты оор уйлорго, жалгыз бой энелерге жергиликтүү бюджеттен 48 жаранга 470,0 мин сом акчалай жардам берилип 120 кг дан көмүр 150 кожолука берилди.

Жыл сайын пландык иш чараларга негиз карыялар күнүнө, майыптар күнүнө, эл аралык балдарды коргоо күнүнө карата үзгүлтүксүз иш алып барылууда.

Аярлуу топтордун өкүлдөрүнүн арасында кол өнөрчүлүк кылууга жөндөмдөрү бар адамдар бар. Ошондой майыптыгы бар балдарды социалдаштыруу жана физикалык, моралдык жактан жардам беруу максатында атайын реабилитациялык балдар борборун ачуу муктаждык бар.

Бул СЭӨП калктын аярлуу катмарын колдоого гана эмес, ошондой эле социалдык жактан муктаж болгон калктын аярлуу топторунун жашоо сапатын жакшыртуу максатында аларды аярлуу жарандардын категориясынан экономикалык активдүү субъекттердин категориясына которууга багытталган бир катар чараларды карайт:

- жетим-жесирлерге жана жаш үй-бүлөлөргө өз бизнесин ачууда реалдуу жардам көрсөтүү үчүн каржылоону тартуу;
- жакырчылыкты азайтуу жана ички жана тышкы миграциянын деңгээлин төмөндөтүү үчүн чакан ишканаларды ачуу аркылуу жаңы жумуш орундарын түзүүгө дем берүү;
- өз бизнесин ачууну каалаган жаштарды колдоо;
- калктын финансылык сабаттуулугун жогорулатуу боюнча окуу иш-чараларын өткөрүү;
- кыш мезгилинде аз камсыз болгон калкка даректүү жардам – 7 200 кг көмүр;

Айыл аймакта калктын аярлуу катмарынын өкүлдөрүн жумуш менен камсыз кылууга даяр чакан ишканалар бар. Өкмөттүк эмес уюмдар айрым маселелерди чечүүдө, мисалы, райондук, областтык жана республикалык деңгээлде иш алып барган кайрымдуулук уюмдары менен байланыштарды түзүүдө. Мүмкүнчүлүгү чектелген адамдардын үй-бүлөлүк абалына жана ден соолугуна жана ички, тышкы миграциядагы жарандардын балдарына туруктуу мониторинг жүргүзүлөт. Өнүгүүсүндө кемчиликтери бар балдар үчүн жеринде сабактар өткөрүлөт.

Жыл сайын жакырчылык менен күрөшүү боюнча атайын план түзүлүп, ишке ашырылууда. Жакырчылык жылына 10% азаят. Тобокел тобундагы балдарды коомго интеграциялоо боюнча

чаралар иштелип чыккан жана ишке ашырылууда. Атайын майрамдык иш-чараларга 3 Ооган согушунун ардагерлери жана кары-картаңдар катышууда. Маданий иш-чараларга калктын аярлуу катмары да катышат.

Мигранттардын балдары менен иштөө боюнча комплекстүү иш-чаралар иштелип чыккан, ар бир үй-бүлөнүн балдары тыкыр көзөмөлгө алынган. Каттоодо турган мигранттардын балдарына тынымсыз мониторинг жүргүзүлүп, жыйынтыгы боюнча тиешелүү мамлекеттик органга отчет берилет. Мигранттардын балдары, камкорчулары жана тиешелүү мамлекеттик органдардын өкүлдөрү менен жолугушуулар өткөрүлөт. Социалдык маселелер боюнча адистер, мектеп директорлору жана үй-бүлөлүк дарыгерлер тобунун жетекчиси менен биргеликте балдардын укуктары боюнча маалымат стенддери иштелип чыгып, жайгаштырылат.

Корутундулар жана сунуштар :

Аярлуу топтор калктын жалпы санында өтө чоң үлүшүн түзбөйт, бирок ошого карабастан, Эмгек, социалдык камсыздоо жана миграция министрилиги тарабынан даректүү материалдык жардамдан тышкары, калктын аярлуу катмарынын өкүлдөрүн иш менен камсыз кылуу боюнча бир катар чараларды көрөт. Аларды кол өнөрчүлүккө жана айыл чарба өндүрүшүнө тартуу. Бул маселелерде акционердик коом бизнестин жана коммерциялык эмес уюмдардын жардамына таянат. Айрым долбоорлор буга чейин макулдашылган жана СЭӨП негизинде ишке ашырылат.

5.3. Инклюзивдик өнүгүү муктаждыктарына анализ жүргүзүү

Артыкчылык	Мүмкүн болуучу чаралардын жана долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү	Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр
Жакырларды колдоо жана экономикалык абалын жакшыртуу.	Социалдык контракттын негизинде 150,0 сом каражатын алып жеке ишмердик кылып кетуусуно көмөктөшүү.	2026-2027-2028-жж. Болжолдуу 600 үйбүлөө социалдык контракттын негизинде каражат алып ишмердүүлүк кылып, үй бүлөөсүнүн экономикалык абалын жакшыртат
Айыл өкмөтү тарабынан ишкерликти колдоо	Жергиликтүү бюджеттен жыл	2026-2027-2028-жж. 8 үйбүлөгө конкурстун негизинде

<p>боюнча конкурстарды уюштуруу.</p>	<p>сайын акча каражатын бөлүп конкурстун негизинде жеке ишкерлик кылып кетуусуно комоктошуу</p>	<p>ишмердүүлүк кылып, үй бүлөөсүнүн экономикалык абалын жакшыртат.</p>
<p>Билим берүүнү жана жумуш менен камсыз кылууну жакшыртууга колдоо көрсөтүү.</p>	<p>Азык-түлүк программасы аркылуу калктын аярлуу катмарын окутууну уюштуруу, мисалы: Бал челек, кийиз буюмдарын жасоо.</p>	<p>2026-2027-2028-жж. Болжолдуу 130 адам анын ичинен 80 аялдар билим денгээлин жогорулатып, бир нече кесипке ээ болушат.</p>
<p>Кошумча киреше алуу үчүн үй кожойкелерин ишке орноштурууга көмөктөшүү.</p>	<p>АА калктын аярлуу катмарындагы аялдарды иш менен камсыз кылуу мүмкүнчүлүктөрүн табуу үчүн ишкерлер менен сүйлөшүүлөрдү жүргүзүп иш менен камсыз болуусун комоктошуу</p>	<p>2026-2027-2028-жж. Тигуучу цехтерде 300 аялдар жумуш менен камсыздалат.</p>
<p>Жакырчылыкты азайтуу үчүн калктын аярлуу топторунун арасында мал чарбачылык, дыйканчылык, чычырканак жана бал челек боюнча ар кандай тажрыйбаларды жайылтуу.</p>	<p>Жаңы ыкмалар менен мал чарбачылык, дыйканчылык, чычырканак жана бал челек боюнча тажрыйба алмашуу аркылуу киреше булактарын кеңейтүү</p>	<p>2026-2027-2028-жж. Айыл аймакта мал чарбачылык, дыйканчылык, чычырканак жана бал челек менен ишмердүүлүк кылган жарандардын киреш булагы 10% көбөйүсү күтүлөт</p>
<p>Аз камсыз болгон үйбүлөөлөр, аялдар, жаштар, жумушсуздар үчүн атайын бизнес план түзүү, ар түрдүү кесип алуу багытында окууларды уюштурууга көмөктөшүү.</p>	<p>Маданият үйүндө окуу борборун уюштуруп, окууларды өткөзүүгө жардам берүү</p>	<p>2026-2027-2028-жж. Болжолдуу 300 адам анын ичинен 150 аялдар билим денгээлин жогорулатышат.</p>

Гендердик басмырлоо жана зомбулуктун алдын алуу боюнча иш алып баруу.	Гендердик басмырлоо жана зомбулуктун алдын алуу боюнча тегерек столдор, семинарларды, жыйындарды өтүү Жылына 2 жолудан кем эмес калк менен жолугуушуларды өткөрүү. Маалымат стенддерди иштеп чыгуу жана жайгаштыруу;	Коомчулуктун, анын ичинде аялдардын маалымдуулугу 30% га жогорулатайт. Жылына 2ден кем эмес жыйындар өткөрүлөт 50 дөн кем эмес адам катышат, анын ичинен аялдар 30% дан кем эмес, эркектер 5%дан кем эмес.
ДМЧ балдардын билим алуусуна көмөктөшүү.	ДМЧ балдарга билим беруу максатында инклюзивдик окуусуна шарттарды түзүү	ДМЧ балдарга билим беруу тармагы жакшырат
Аярлуу катмарларга кыш мезгилинде көмүр отунунан жана материалдык жардам көрсөтүү	Кыш мезгилинде комур отунунан жардам көрсөтүү жана материалдык жардам берүү	Аярлуу катмарларлуу үй бүлөөлөр материалдык жардам алышат.
Ден-соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдарды багуу боюнча ата-энелер менен иш алып баруу	Көндүмдөргө үйрөтүү боюнча ата-энелер үчүн окутууларды уюштуруу	Ден-соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын жашоо шарты жакшырат
Иш менен камсыз кылуу практикасын өнүктүрүү, иштеп жаткан уюмдардын аймагында ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар үчүн оптималдаштырылган жаңы жумуш орундарын түзүүгө көмөктөшүү	Мекеме ишканаларына майып адамдарды ишке алуу боюнча түшүндүрүү иштерин жүргүзүү	Майыптыгы бар 6 адам жумуш иш менен камсыз болушат.
Жаш ишкерлерди колдоо максатында	Тренингдер, тегерек столдор	40 жаш ишкерлердин билим денгээли

атайын окутууларды уюштуруу.	өткөрүгө колдоо көрсөтүү	жогорулайт					
6-БӨЛҮМ. МЕЙКИДИК							
6.1. (таблица) Мейкиндик							
Категория	Факт			күтүлгөн.	Прогноз		
	2022 ж.	2023ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027ж.	2028ж.
Аймактын жалпы аянты (га)	63603	63603	63603	63603	63603	63603	63603
Жер категориялары (га):							
Айыл чарба жерлери (бардыгы):	20099	20099	20099	20099	20099	20099	20099
анын ичинде айдоо аянттары	2393	2393	2393	2393	2535	2582	2612
сугарылбаган	404	404	404	404	390	350	300
сугат айдоо жерлер	1989	1989	1989	1989	2145	2232	2312
анын ичинде жайыттар	16842	16842	16842	16842	16669	16607	16567
анын ичинде жеке	-	-	-	-	-	-	-
анын ичинде АЖМФО	864	864	864	864	814	814	814
анын ичинде иш жүзүндө колдонулган	846	846	846	846	811	811	811
анын ичинде колдонулбаган (баланс)	18	18	18	18	3	3	3
Өнөр жай, транспорт, байланыш, коргоо жана башка багыттагы жерлер (бардыгы):	252	252	252	252	310	341	352
Иш жүзүндө колдонулган	252	252	252	252	310	341	352
Колдонулбаган (баланс)	0	0	0	0	0	0	0
Калктуу конуштун жерлери (бардыгы):	1395	1395	1395	1395	1460	1516	1585
анын ичинде турак жай курулушу	323	323	323	323	390	440	460

(бардыгы)							
Калктуу конуштун жерлери (турак жай курулушу)	356	356	356	356	356	356	356
Токой фондусунун жерлери	0	0	0	0	0	0	0
Суу фондусунун жерлери	0	0	0	0	0	0	0

6.2. Учурдагы кырдаалга анализ жүргүзүү

Исхак-Полотхан айыл аймагы негизинен тоолуу аймак болуп эсептелинет. Айыл аймак, деңиз деңгээлинен 800-850 метр бийиктикте жайгашкан. Кыш мезгили 3 айга созулат жана, минималдуу төмөнкү температура -10°C жетиши мүмкүн. Жаз мезгилинде температура $+45^{\circ}\text{C}$ чейин жетиши мүмкүн. Жайында орточо температура $+30^{\circ}\text{C}$, кышында -5°C . Акыркы 5 жылда көп жылдык чөптөр өскөн жерлердин аянты көбөйдү, бул айыл чарба өсүмдүктөрүн өнүктүрүүгө жакшы таасирин тийгизет: биринчиден, топурактын түшүмдүү катмары курдөнүп, шамал жана суу менен учуп кеткен жана эрозияга учураган катмар, калыбына келе баштады. Бул аймактын тоютка болгон муктаждыгы 70% канааттандырат. Жер участкалардын өнөр жай жерлерине которуу жолу менен жаңы өнөр жай зоналарын түзүү пландаштырылууда. Ошондой эле жаңы социалдык объектилерди куруу үчүн бош жаткан жерлерди пайдалануу пландалууда. Турак жай куруу үчүн жер аянттарын трансформациялоо иштерин жүргүзүү керек. 2015-жылдан бери жеке турак жай куруу үчүн жер тилкелер берилбеген азыркы учурда 4000 ашык жарандардан арыз түшкөн жылда көбөйүүдө, жер жок болгондугуна байланыштуу жайыт жерлеринен трансформацияга аракетин көрүү зарылдыгы келип чыгууда. Азыркы убакта, айыл аймактан калкты турак-жай менен камсыз кылуу максатында, жайыттан калктуу конуштардын категориясына 500га жер аянтын которууга иш кагаздар даярдалууда.

6.3. Мейкиндик планынын элементтери.

Мейкиндик планын өзгөртүүдөгү чаралар же ниеттер:	Күтүлгөн жыйынтыктар:
25 га жерди тамчылатуу сугаруу системасы менен камсыздоо	25 га жерди тамчылатуу сугаруу системасы менен камсыздалат. Дыйкандардын айыл чарба продукциясынын көлөмү 1% ке жогорулайт
500,0 га жерди турак жай куруу үчүн трансформациялоо	3560 жарандар турак жай куруу үчүн жер тилкеси менен камсыз болот
Жаңы социалдык объектилерди куруу үчүн жер бөлүп берүү	Кошумча социалдык объектилер аймакта курулат, инфраструктура жакшырат.
Соода түйүндөрүн ачуу жана өндүрүш ишканаларын курууга жер аянттарын трансформациялоо иштерин жүргүзүү	Аймакта 50 га жерди өндүрүш ишканаларын курууга жер аянты каралат жана социалдык жана экономикалык өнүгүүгө өбөлгө болот.

7-БӨЛҮМ. АЙЛАНА-ЧӨЙРӨ

7.1. (таблица) Айлана-чөйрө							
Категория	<i>факт</i>			<i>күтүлгөн.</i>	<i>прогноз</i>		
	2022-ж.	2023-ж.	2024-ж.	2025-ж.	2026-ж.	2027ж.	2028-ж.
Жаратылышты коргоо зоналарынын, ӨКЖА, микрокоруктардын аянты (га)	0	0	0	0	0	0	0
Токойлор ээлеген аймак, анын ичинде жайылма токойлор (га)	4909	4909	4909	4909	4909	4909	4909
Токойлорду калыбына келтирүү (га)	0	0	0	0	0	0	0
Деграацияланган жайыттардын аянты (га)	0	0	0	0	0	0	0
Малдын жайытка болгон жүгү (1 айда 1 гектарга шарттуу малдын башынын саны)	1,91	1,91	1,91	1,91	2	2	2
Деграацияланган жайыттардын жалпы жайыт аянтына карата үлүшү (%)	0	0	0	0	0	0	0
Деграацияга дуушар болгон айыл чарба жерлеринин аянты (га)	0	0	0	0	0	0	0
Деграацияланган жайыттардын жалпы аянтына карата калыбына келтирилген жайыттардын үлүшү (%)	0	0	0	0	0	0	0
Энергияны үнөмдөө. Кожолуктардын жылытуу үлүшү (%):	0	0	0	0	0	0	0
борбордук жылытуу	0	0	0	0	0	0	0
электр энергиясы	15	15	15	15	15	15	15
газ	0	0	0	0	0	0	0
меш жылытуу	85	85	85	85	85	85	85
башка орнотуулар	0	0	0	0	0	0	0
башка кайра жаңылануучу булактар же энергияны үнөмдөөчү орнотуулар (мисалы,	5	5	5	5	5	5	5

көпкө күйүүчү мештер ж.б.)								
КТК полигондорунун саны (даана)	1	1	1	1	1	1	1	1
КТКны кайра иштетүү боюнча ишканалар же коңшу аймактардагы мындай ишканалар менен макулдашуу (бир.)	0	0	0	0	1	1	1	1
Санкцияланбаган полигондордун саны (бир.)	2	2	2	2	1	0	0	0
Кен казып алуу тармагынын объекттери (бир.)	0	0	0	0	0	0	0	0
Экологиялык тобокелдиги жогору кен казып алуу тармагынын объекттери (даана)	0	0	0	0	0	0	0	0
Тазалоочу курулмалар аркылуу өткөн саркынды суулар (%)	0	0	0	0	0	0	0	0

7.2. Учурдагы кырдаалга анализ жүргүзүү

Бүгүнкү күндө, Исхак-Полотхан айылындагы таштандыларды чыгаруу иштери Исхак-Полотхан айыл өкмөтүнө караштуу « Исхак-Полотхан » муниципалдык ишканасы тарабынан жүргүзүлүүдө. Айыл аймакта аймагындагы бардык айылдарында таштанды чыгуу кызматы уюшулган, бекитилген графиктин негизинде жумасына бир жолу чыгарылып турат. Таштандыларды чыгаруу учун 2022-жылы атайын 2 га жер таштанды жайгаштыруу полигону уюшулган. Бүгүнкү күндө тегереги толугу менен курчалган, рекультивация болуп турат. Муниципалдык ишканасында 2 дааны атайын техника райондук онуктуруу фондунун каржылоосу менен алынган, ишканада 19 кызматкер эмгектенет. Ошого карабастан дагы деле көйгөйлөр бар:

- Таштандыларды чогултуу үчүн кызматкерлердин жетишсиздиги;
- Таштандыларды чогултуу үчүн контейнерлердин жоктугу;
- Таштандыларды чогултуу үчүн кошумча атайын техникалардын жетишсиздиги.
- Айыл аймагында акыр чикирди кайра иштетүүчү ишканалардын жоктугу
- Айыл акынын төмөндүгү.

Корутундулар жана сунуштар:

ААнын аймагында кооптуу экологияга зыян берген жок жана жаратылыш парктары жок, ошондуктан негизги экологиялык маселелер катуу тиричилик калдыктарын башкарууга байланыштуу.

7.3. Экология маселелери

Ак Орго айылындагы сел тосмолорду жаныдан	Сайдагы мурда тосулган	Коопсуз сел агын суулардын алдын алуу, калктын үлүшүн жерлерин сактап калуу 35%
---	------------------------	---

ондоп куруу	дамбаларды кайрадан ондоп туздоо штерин жүргүзүү.	га чейин; суу аркылуу жугуучу оорулардын коркунучун азайтуу.
Шады айылындагы сел тосмолорду жаныдан ондоп куруу	Сайдагы мурда тосулган дамбаларды кайрадан ондоп туздоо штерин жүргүзүү.	Коопсуз сел агын суулардын алдын алуу, калктын үлүшүн жерлерин сактап калуу 35% га чейин; суу аркылуу жугуучу оорулардын коркунучун азайтуу.
Ирилеш айылындагы сел тосмолорду жаныдан ондоп куруу	Сайдагы мурда тосулган дамбаларды кайрадан ондоп туздоо иштерин жүргүзүү.	Коопсуз сел агын суулардын алдын алуу, калктын үлүшүн жерлерин сактап калуу 35% га чейин; суу аркылуу жугуучу оорулардын коркунучун азайтуу.
Социалдык объекттердин энергия натыйжалуулугун жогорулатуу	Имараттарды жылуулоо (мектеп, ФАП/медпункт, бала бакча); эшик-терезелерди алмаштыруу; энергия үнөмдөөчү казандарды жана LED жарыктандырууну орнотуу; эсепке алуу системасын киргизүү	Энергия керектөөнү 30% га кыскартуу; бюджеттик чыгымдарды азайтуу; имараттардагы микроклиматты жакшыртуу
Деградияланган жайыттарды калыбына келтирүү	Инвентаризация жүргүзүү; көп жылдык чөптөрдү себүү; жайыт пайдаланууну жөнгө салуу; жайыт комитеттерин түзүү; гранттык жана жеңилдетилген каржылоону тартуу	Кеминде 200 га жайытты калыбына келтирүү; продуктивдүүлүктү 20% га жогорулатуу; топурак эрозиясын азайтуу
Сугат системасын ондоо/реконструкциялоо	Ирригациялык каналдарды реконструкциялоо; суу үнөмдөөчү технологияларды	Суунун жоготууларын 25% га азайтуу; түшүмдүүлүктү 15% га жогорулатуу; кургакчылыкка туруктуулукту жогорулатуу

	(тамчылатып сугаруу) киргизүү; сууну санариптик эсепке алуу	
Катуу калдыктарды жыйночу полигондун туура башкаруусун камсыз кылуу	ААнын аймагындагы таштанды таштоочу жайды учурунда рекультивациялоо жүргүзүү	ААнын аймагындагы таштанды таштоочу жайды коопсуздук талаптарын сактоо менен иштеши уюштурулат жана экологияга зыяны тийбейт.
Таштандылардан айлана-чөйрөнүн булганышын алдын алуу иштерин жүргүзүү	Калк арасында таштандыларды жок кылуу, туура башкаруу боюнча түшүндүрүү иштерин жүргүзүү, Таштанды таштоочу жердин айланасын тосуу.	Айыл аймактын тазалыгы, экология, инфраструктурасы сакталат.
Таштанды чогултуу жана чыгарып кетүү кызматын сапаттуу иштешин камсыз кылуу	Муниципалдык ишкананын толук кандуу иштешине көмөктөшүү.	Таштанды чыгаруу кызматы толук кандуу жана сапаттуу кызмат кылат.
Катуу калдыктар полигонунун абалын жакшыртуу.	Айыл аймагындагы жаңы трансформация болгон 2,0 га жер аянтына акыр чикирди кайра иштетүүчү ишканаларды куруу.	2026-2027-2028-ж Жергиликтүү бюджеттен жана өнүктүрүү фонддору менен бирдикте ишке алып баруу. Мал- жандыктардын оору жугузуп алуу коркунучу алдын алуу, Таштандылардан айлана-чөйрөнүн булганышын алдын алуу.

Айылдык кеңештин жооптуу катчысы:

А.Арапова